

توضیحات:

- خلاصه شده در ۳۰ صفحه
- مفید برای آزمونهای استخدامی
- با قابلیت پرینت

جزوه خلاصه

نهج القرآن راهنمای معلم

قرآن ابتدایی

برای تهیه بسته سوالات استخدامی نهج القرآن راهنمای قرآن با پاسخنامه تشریحی، [اینجا](#) بزنید.

همچنین جهت مشاهده آخرین اخبار استخدامی آموزش و پرورش، [اینجا](#) بزنید.

جزوه خلاصه نهج القرآن راهنمای معلم قرآن

فهرست مطالب

❖ گفتار اول - صفحه ۲

❖ گفتار دوم - صفحه ۲۳

تعریف تربیت:

"ایجاد زمینه مناسب، به منظور رشد و شکوفایی فطرت الهی، در جهت درک مراتبی از عبودیت الهی، در راستای حیات طیبه، مبتنی بر رضایت حجت خدا".

قرآن کریم، کتاب هدایت و تربیت است، نوری است که راه سعادت را به انسان می نمایاند و دلیل روشنی از سوی پروردگار است که به انسان جهت انتخاب مسیر، معرفت و بینش میدهد.

این کتاب، همواره محور تعلیم و تربیت دینی بوده و در این برهه از زمان، پناه بردن به این کتاب عزیز، مصداق بارزی است از تعبیر پیامبر عظیم الشان اسلام (ص) که فرمودند:

هر گاه فتنه ها و آشوب ها چون پاره های شب تار، شما را فرا گرفت، به قرآن روی آورید.

در باب آموزش قرآن پیامبر اکرم (ص) می فرمایند:

خداوند و فرشتگانش بر معلمی که خوبیها را به مردم می آموزد، درود می فرستند.

گفتار اول

جامعیت آموزش قرآن:

آموزش جامع قرآن، فرایندی است برای دستیابی به توانایی خواندن، درک معنا، تدبر در آیات و آشنایی با معارف قرآن به منظور انس و بهره گیری دائمی از قرآن کریم و تقویت ایمان و عمل صالح؛ و در این راستا، چهار مهارت را بایستی در دانش آموزان ایجاد کرد که سه مهارت اول، اجزای سواد قرآنی و مهارت چهارم ثمره آن است.

- سواد قرآنی:

سواد قرآنی، اعتقاد و علاقه به یادگیری قرآن کریم و برخورداری از دانش و مهارت پایه به منظور بهره‌گیری مستمر و مادام‌العمر از قرآن کریم و انس دائمی با آن است.

ویژگی های سواد قرآنی:

- (الف) سواد قرآنی یک نیاز همگانی است.
- (ب) سواد قرآنی از یک حد پایه برخوردار است.
- (ج) حد سواد قرآنی در طول زمان در حال رشد است.
- (د) حداقل سواد قرآنی منجر به علاقه مندی خواندن مستمر قرآن کریم، فهم تدریجی معنای عبارات و آیات آن شده و زمینه‌ساز بهره‌گیری مادام‌العمر از آموزه‌های الهی می‌شود.

نکته: هدف از آموزش قرآن کریم چیست؟

هدف آموزش عمومی قرآن کریم، نمی‌تواند صرفاً دستیابی به دانش و مهارت خاصی در ارتباط با قرآن باشد؛ بلکه باید توانایی و قابلیت‌های فراهم‌آورد که فرد بتواند ضمن انس و ارتباط دائمی با قرآن کریم، پیوسته خود را در معرض تزکیه و تعلیم الهی قرار دهد و از قرآن کریم استفاده کند.

- هرم سواد قرآنی:

سواد قرآنی دارای اجزای زیر است:

(الف) توانایی خواندن قرآن کریم

اولین و مهمترین رکن سواد قرآنی کسب "مهارت خواندن" است. بیشترین زمان جلسه آموزش قرآن باید به کسب مهارت خواندن دانش‌آموزان اختصاص یابد. در واقع تمام علوم از مجرای خواندن و نوشتن می‌گذرند و راه ورود به دریای قرآن نیز مهارت خواندن قرآن کریم است.

(ب) درک معنای عبارات و آیات قرآن کریم

(ج) تدبر در آیات

(د) انس با قرآن کریم (قاعده هرم)

نکته:

معمول بر این است که آموزش قرآن با “روخوانی” شروع می شود اما تفاوت روخوانی با روان خوانی در چیست؟

لیستی از تفاوت های روخوانی و روان خوانی:

- روش دیداری یا روش شنیداری: اولین تفاوتی که روخوانی با روانخوانی دارد در نوع مهارت است. روخوانی مهارتی دیداری و روانخوانی مهارتی شنیداری است

- نقش چشم در کسب مهارت خواندن: در واقع بیشتر اطلاعاتی که از محیط کسب می کنیم از طریق چشم است) طبق نظر روانشناسان حدود (۸۰ درصد)؛ ولی تنبل ترین عضو بدن هم چشم می باشد و چشم و گوش در امر آموزش قرآن دو عضو کاملا متضادند و ما هر اندازه گوش دانش آموزان را در معرض عبارات قرآنی قرار میدهم، به همان نسبت چشم آنها به حرکات و علائم بی توجه می شود.

- آسیب روش شنیداری: اکثر همکاران از دانش آموزان می خواهند بخشی را بعد از پخش فایل صوتی با قرائت خود آموزگار تکرار کنند. این کار باعث می شود که دانش آموزان پس از مدتی عبارات این صفحه را به زیبایی از حفظ بخوانند، اما آسیب این نوع آموزش این است که اگر از دانش آموزان خواسته شود آیات قبل و بعد را بخوانند، آنان نمیتوانند.

دومین تفاوتی که روش دیداری با روش شنیداری در آموزش قرآن دارد، این است که در روخوانی از دانش آموزان میخواهیم که عبارات را به صورت بخش بخش و سپس شمرده بخوانند و در حین بخش خوانی آنها، قواعد روخوانی را نیز به صورت گذرا شنیداری، با آموزش میدهم و از قاعده گویی اجتناب میکنیم؛ اما در روانخوانی به شیوه صوت، لحن و رعایت قواعد تجویدی سروکار داریم؛ که هیچکدام از این موارد، رسالت آموزگار ابتدایی نیست.

نمادها و قواعد قرآن دوره ابتدایی (در یک نگاه)

قواعد روخوانی شامل چه مواردی است؟

قواعدی چون علامت سکون، تشدید، الف کوچک و... قواعد روخوانی اند.

ترتیب تدریس قواعد در دوره ابتدایی:

- کلی خوانی چیست؟

تفاوت دیگر روخوانی با روانخوانی این است که در روخوانی دانش آموزان از جزء به کل می روند؛ یعنی از بخش خوانی به سمت شمرده خوانی و از حرف و حرکت خوانی به سمت کلمه خوانی پیش می روند، ولی در روان خوانی، دانش آموزان نه از جزء به کل می روند و نه از کل به جزء؛ بلکه آنها کلی خوانی میکنند، و در این صورت، دیگر کمتر به حرکات و علائم توجه می شود.

- صحیح خوانی یا زیباخوانی؟

تفاوت دیگر روخوانی با روانخوانی این است که در روخوانی، از دانش آموزان درست خوانی یا صحیح خوانی می خواهیم؛ ولی در روان خوانی، زیبا خوانی یا فصیح خوانی را انتظار داریم.

- هدف کمیت است یا کیفیت؟

تفاوت دیگر روخوانی با روانخوانی این است که روخوانی جنبه کمی دارد و روانخوانی جنبه کیفی عنی در روخوانی به دانش آموز می گوئیم درست بخوان و کمتر اشتباه کن، ولی در روانخوانی میگوئیم با کیفیت بهتری بخوان. در روخوانی، اگر دانش آموزی جمله یا عبارت را بخواند، نفر بعد بایستی جمله یا عبارت دیگری را بخواند؛ یعنی عبارتی را که میخوانند باید غیر تکراری باشد و اگر تکرار شود، مهارت شنیداری می شود؛ اما در روانخوانی، نفر بعد همان عبارت را تکرار میکند.

- مزیت‌های روش دیداری نسبت به روش شنیداری

الف) دانش آموز حرکات را می بیند و توجهش نسبت به علائم روخوانی بالا میرود؛ یعنی مثلا دیگر نمی خوانند.

ب) در روش دیداری، تعمیم پذیری به آیات و عبارات جدید وجود دارد.

ج) در این روش، بین آموزش و ارزشیابی همخوانی و هماهنگی وجود دارد.

- هدف استفاده از لوحه آموزشی

یکی از ابزارهایی که آموزگاران پایه های اول، دوم و سوم ابتدایی بایستی از آن استفاده نمایند، لوح محفوظ یا لوحه محفوظ یا لوحه آموزشی قرآن کریم است.

کار با لوحه در تقویت قوه دیداری دانش آموزان در امر آموزش بسیار مؤثر است و در حقیقت هدف از کار با لوحه، "شرطی سازی چشم دانش آموزان نسبت به حرکات قرآن" میباشد. در حین کار با لوحه، آموزگار اشاره میکند و دانش آموزان با اشاره او بخش بخش می خوانند.

- نحوه اشاره صحیح به حرکات و عبارات قرآنی

و اما قبل از کار با لوحه، آموزگار بایستی با انواع اشاره آشنا باشد. در آموزش با لوحه دو نوع اشاره داریم: اشاره ثابت و اشاره متحرک.

الف) تعریف اشاره ثابت: مقصود از اشاره ثابت این است که دست آموزگار هنگام اشاره به حرکات ثابت است.

ب) تعریف اشاره متحرک: مقصود از اشاره متحرک این است که دست آموزگار هنگام اشاره حرکت میکند.

* نکته:

اول: در بین هر اشاره بایستی قدری مکث داشته باشیم و در واقع فوت کوزه گری در کار با لوحه، مکث قابل توجه بین بخشها میباشد.

دوم: اینکه باید با تاکید بیشتر اشاره کنیم؛ یعنی اینکه پس از هر بار اشاره خطبر یا وسیله اشاره را از صفحه جدا کنیم تا دانش آموزان تفکیک را احساس کنند.

نکته:

توجه داشته باشیم که ممکن است در یکی دو بار اول، برخی از دانش آموزان در هنگام اشاره ما، تنها حرکت را بخوانند، که در این صورت به آنها تذکر می دهیم که هر حرکت را با حرف آن بخوانند.

- انواع اشاره متحرک

۱- اشاره از حرف به سوی صداهای کشیده (ا، ی، و) در بخشهای دارای اینگونه ترکیبات، مانند: “توحی ها”، در حالی که به وسیله خط پر، از حرف “ن” به سوی صدای “و” اشاره میکنیم.

۲- اشاره از حرکت کوتاه به سوی حرف ساکن

۳- اشاره به تشدید در بخش های دارای حرف مشدد

- مهمترین سنگ بنای مهارت خواندن

در کار با لوحه، اشاره صحیح و فنی به حرف و حرکات، از مهمترین گامهای اولیه در آموزش روخوانی قرآن است و اگر این آموزش که نقش بسیار مؤثری در بازشناسی حروف و حرکات و دقت در صحیح خواندن دانش آموزان دارد، به شکل درست و کامل انجام شود، مهمترین سنگ بنای مهارت خواندن صحیح قرآن گذاشته می شود.

* نکته:

توجه داشته باشیم که در هنگام آموزش لوحه، دانش آموزان با اشاره ما فقط بخش خوانی میکنند و در اینجا شمرده خوانی صورت نمی گیرد و پس از آموزش لوحه، در همان جلسه، دانش آموزان کتابهای قرآن را باز کرده هر کدام از آنها بخشی از آیات و عبارات آن جلسه را به صورت شمرده میخوانند. بنابراین، لوحه را بخش بخش و عبارات کتاب را به صورت شمرده میخوانند و این دو مکمل یکدیگرند.

- مهمترین علل بروز مشکلات در روخوانی

الف) عجله و شتابزدگی:

از دانش آموز می خواهیم که کلمات و عبارات را آرام و شمرده بخواند و به حروف و حرکات نیز دقت کند.

ب) طولانی خواندن و وصل عبارات به یکدیگر:

از او می خواهیم که جمله به جمله بخواند؛ مانند آیات تقطیع شده در کتاب درسی

ج) خجالت، اضطراب و عدم اعتماد به نفس:

با برخورد های مناسب و ایجاد اعتماد به نفس این مشکل را برطرف میکنیم.

د) برخورداردهای مناسبی از قبیل:

خوشروی، تشویق، تغییر نوبت قرائت، قطع نکردن قرائت دانش آموز

ه) کم توجهی به حروف و حرکات و کلی خوانی کلمات و ترکیبات:

از طریق اشاره به بخشهای مختلف کلمات، توجه دانش آموز را به علائم و حرکات جلب می کنیم

چ) نمادها و ترکیبات جدید و نامانوس نسبت به سواد فارسی:

این موارد را با معادلهای فارسی مقایسه کرده و آموزش میدهیم.

ح) وجود حروف ناخوانا در بسیاری از کلمات و ترکیبات آیات قرآن:

گاهی دانش آموز، خود به خود، آنها را میخواند. با معادل سازی و تذکر نسبت به ناخوانا بودن این حروف، می توانیم مشکل را برطرف کنیم.

- کتاب گویا

چه زمانی از کتاب گویا استفاده کنیم؟

همانطور که مشخص است، تمام مراحل آموزش روخوانی به صورت دیداری است پس در آموزش روخوانی از فایل صوتی (کتاب گویا) استفاده نمیکنیم؛ یعنی نه خودمان برای دانش آموزان میخوانیم و نه از دانش آموزان قویتر میخواهیم بخوانند و سایرین گوش دهند و تکرار کنند؛ بلکه همه دانش آموزان را وادار به خواندن می کنیم؛ یعنی ابتدا فرد خوانی میکنند، سپس در گروه میخوانند و پس از آن برای کلاس میخوانند. پس از رفع اشکال روخوانی و آموزش درک معنای آیات، جهت تثبیت یادگیری و آشنایی با زیباییهای تلاوت، از فایل صوتی استفاده می کنیم.

- هدف از قرائت آیات درس

الف) تقویت زیباخوانی و روانخوانی قرآن کریم و خواندن قرآن کریم

ب) تقویت انگیزه

ج) ایجاد تنوع و جذابیت در کلاس قرآن

د) آشنایی ضمنی و غیر مستقیم با برخی از نکات تجویدی و زیباخوانی قرآن کریم

ه) کسب مهارت تدریجی و عملی زیبا خواندن قرآن کریم.

- مراحل تدریس قرائت

الف) پس از تمرین روخوانی آیات مورد نظر و آماده کردن دانش آموزان و ایجاد انگیزه برای تمرین قرائت، فایل صوتی قرائت را پخش کرده و از دانش آموزان می‌خواهیم با نگاه به متن آیات درس، قرائت هر عبارت را ابتدا گوش کنند، سپس همراه با نوار به صورت دسته جمعی، شبیه آن بخوانند

ب) در مواردی که کلمه یا ترکیبی را بیشتر دانش آموزان اشتباه می‌خوانند، به شیوه مناسب رفع اشکال می‌کنیم و مجدداً فایل قرائت را پخش می‌کنیم.

ج) پس از اتمام تمرین قرائت با فایل صوتی، از دانش آموزان می‌خواهیم که هر کدام یک جمله از آیات درس را بخوانند.

* نکته:

۱) به منظور افزایش توانایی دانش آموزان در قرائت قرآن و فراهم کردن فرصت بیشتر تمرین در کلاس، می‌توانیم از روش تمرین گروهی بهره بگیریم؛ یعنی دانش آموزان را گروه بندی کنیم تا هر یک بخشی از آیات درس را برای سایر اعضای گروه بخوانند. در این حالت، اعضای گروه اشتباهات یکدیگر را تصحیح می‌کنند و ما بر فعالیت دانش آموزان نظارت داریم.

۲) بهتر است هنگام تمرین قرائت آیات درس، ابتدا دانش آموزان قویتر، آنگاه سایر دانش آموزان بخوانند تا افراد ضعیف تر به دور از اضطراب آمادگی بیشتری برای خواندن پیدا کنند. همچنین مناسب است خواندن عبارات مشکل و طولانی تر به دانش آموزان قویتر سپرده شود.

- درک معنای عبارات و آیات قرآن کریم

دومین مهارتی که در فرایند آموزشی جامع قرآن بایستی در دانش آموزان ایجاد کرد، "کسب مهارت درک معنای عبارات و آیات قرآن کریم" است. این مهارت را میتوان در ضمن آموزش روخوانی به دانش آموزان ایجاد کرد.

- اهداف خواندن برخی از آیات درس همراه با ترجمه آنها

. آشنایی با برخی از آموزه های بلند و حکمت آمیز قرآن کریم

. تقویت انگیزه و علاقه به یادگیری قرآن و خواندن مستمر آن

. ایجاد زمینه برای درک تدریجی معنای واژگان پرکاربرد قرآن کریم

. تقویت انگیزه و علاقه به یادگیری قرآن کریم و خواندن مستمر آن حتی الامکان با توجه به درک معنای عبارات.

. مراحل انجام فعالیت های کار در کلاس

. پس از گروه بندی دانش آموزان، از آنها می خواهیم با مراجعه به ترجمه آیات درس، معنای کلمه ها و ترکیبهای مورد نظر را

ابتدا به صورت انفرادی و سپس به صورت گروهی به دست آورده و در مقابل آن با مداد بنویسند.

. از یکی از اعضای گروه می خواهیم کلمه ها یا ترکیبها را همراه با معنای آن بخواند. این کار توسط گروه های دیگر نیز انجام

می شود تا همه کلمه ها و ترکیبها معنا شود.

. از دانش آموزان می خواهیم ابتدا به صورت انفرادی و سپس به صورت گروهی و به کمک معنای کلمات ارائه شده، ترکیبها،

عبارات و برخی از آیات ساده و کوتاه قرآنی را که در تمرین دوم این بخش پیش بینی شده است، معنا کنند.

. این تمرین نیز، مانند تمرین قبل توسط اعضای گروه های مختلف، در کلاس خوانده شده و در صورت نیاز تصحیح می شود.

** تذکر

. پس از انجام هر تمرین و قبل از انجام تمرین بعدی، آن تمرین توسط چند دانش آموز برای کلاس خوانده و تصحیح می شود.

. در زمان خواندن کلمات و عبارات قرآنی توسط دانش آموزان، بایستی به صحیح خواندن آنها و رفع اشکالات روخوانی توجه

کافی داشته باشیم.

. از آنجا که دانش آموزان موظف به حفظ ترجمه کلمات و عبارات بخش "کار در کلاس" نیستند، این موارد را در ارزشیابی

پایانی در نظر نمیگیریم.

. برای انجام تمرینهای کاردر کلاس، اطلاعات عمومی و آموخته های قبلی دانش آموزان کفایت می کند.

- تدبر در قرآن

سومین مهارت در جامعیت آموزش قرآن، تدبر در آیات است.

به گفته امیرالمومنین (ع) در باب تدبر در قرآن:

آموزش قرآن، ماهیتی تربیتی دارد. تفکر و تدبر در حقیقت نخ تسییح در آموزش قرآن است که زمینه‌های هدایت فرد را مهیا میکند. شاید بتوان گفت در برنامه ریزی‌ها، تمام فعالیت‌های قرآنی بایستی با محوریت تدبر باشد؛ چرا که تدبر است که باعث تحول و اثربخشی قرآن می‌شود. توانایی خواندن و فهم اولیه آیات مقدمه و پیشنیاز تدبر در قرآن کریم است. معلم در حین آموزش آیات، عباراتی را مشخص کرده و به نکات اعتقادی، اخلاقی و تربیتی آن از طریق بحث و گفتگو اشاره می‌کند.

- پیام قرآنی

در واقع بهترین جایگاه و محمل برای آموزش "مهارت تدبر در قرآن کریم پیام‌های قرآنی است. در آموزش پیام‌های قرآنی، معنای پیام و حفظ آن مد نظر نیست؛ بلکه "چگونه فکر کردن در مواجهه با آیات" هدف می‌باشد در واقع پیام قرآنی، بستری است که دانش آموزان فرصت پیدا میکنند تا در گروه خود درباره پیام قرآنی با یکدیگر گفتگو کنند. بدین وسیله مهارت‌های ایشان در کار گروهی، بحث کردن و تفکر تقویت می‌شود و دانش آموزان اندیشه کردن و تدبر در آیات قرآن کریم را تجربه میکنند. این گام کوچک، آغاز حرکت در راه بی پایان اندیشه و تدبر در آیات قرآن کریم، بهره‌گیری مادام‌العمر از آموزه‌های قرآنی و در یک کلام، انس مادام‌العمر با قرآن کریم است.

- اهداف تدریس پیام قرآنی

الف) آشنایی با آموزه‌های حکمت آمیز قرآن کریم در قالب عبارات زیبا و کوتاه قرآنی

ب) آشنایی با روش‌های اولیه و ساده تدبر در معنای آیات قرآن کریم

ج) تقویت قدرت تفکر و تعقل

د) به کارگیری آموزه‌های قرآنی در زندگی عملی

ه) حفظ تدریجی و آزاد برخی از عبارات کوتاه، زیبا و عمیق قرآن کریم همراه با معنای آنها

خ) تقویت علاقه به یادگیری قرآن کریم و انس هرچه بیشتر با آن

- روش آموزش پیام قرآنی

- خواندن متن پیام:

به شیوه تدریس آیات درس، از دانش آموزان می‌خواهیم متن پیام قرآنی را ابتدا برای خود سپس برای دوست خود و بعد برای کلاس بخوانند.

- خواندن ترجمه پیام:

از یکی دو نفر از دانش آموزان می‌خواهیم ترجمه پیام را بخوانند.

- بحث و گفتگو درباره مفهوم پیام:

از دانش آموزان می‌خواهیم با استفاده از تصاویر، شعر، ضرب‌المثل، حکایت و... که در ذیل پیام قرآنی آمده، در گروه‌های خود درباره مفهوم پیام گفتگو کنند و پس از مذاکره و گفتگو، از چند گروه می‌خواهیم تا نظر خود را درباره پیام برای کلاس بیان کنند.

- بیان مصادیق جدید:

پس از روشن شدن مفهوم پیام، از دانش آموزان می‌خواهیم که مصادیق و نمونه‌های جدیدی را در رابطه با این پیام بیان کنند یا در فرصتهای بعدی درباره موضوع پیام نقاشی بکشند یا خاطره بنویسند.

تذکر:

- بیشتر وقت فعالیت مربوط به پیام قرآنی را بایستی در اختیار گفتگوی دانش آموزان در گروه‌های خود و ارائه نظرشان به کلاس اختصاص دهیم و فقط در صورت نیاز و تشخیص، توضیحات کوتاهی را در جهت تصحیح و تکمیل نظر آنها ارائه کنیم و از سخنرانی و بیان مطالب اضافی بپرهیزیم.

- خوب است دانش آموزان را به حفظ پیامها و ترجمه آنها بدون اجبار و تحمیل و به دور از فضای رقابتهای ناسالم تشویق کنیم. میتوانیم در مدت زمان تدریس یک درس از دروس کتاب آموزش قرآن، از دانش آموزان بخواهیم هنگام ورود ما به کلاس، همراه بلند شدن، پیام قرآنی و ترجمه آن را همه با هم بخوانند..

- در پایان فعالیت مربوط به پیام، از دانش آموزان می‌خواهیم تا عبارت پیام قرآنی را از روی آیات درس یافته و آن را بخوانند.
- این فعالیت موجب دریافت بیشتر ارتباط پیام با متن قرآن کریم می‌شود و دانش آموزان عملاً احساس میکنند که در قرآن کریم، چه مطالب ارزشمند و حکیمانه‌ای وجود دارد.
- شایسته است که در فرصتهای مناسب حتی در زنگهای غیر از درس قرآن، با توجه به رفتار دانش آموزان یا پیشامدهای مختلف، ایشان را به مفهوم پیامهای قرآنی توجه دهیم.
- میتوانیم دانش آموزان را به انجام برخی فعالیتهای خارج از کلاس مربوط به دیواری پیامهای قرآنی، مانند نوشتن پیامها، کشیدن تصاویر مربوط به آنها در روزنامه تشویق کنیم و دانش آموزانی را که چنین فعالیتهایی انجام میدهند به نحو مناسب مورد تشویق قرار دهیم.

- هدف از داستان قرآنی

- + آشنایی با برخی از معارف و آموزه‌های قرآن کریم در قالب داستان
- + زمینه‌سازی برای تقویت ایمان کودکان به خدای مهربان
- + آشنایی با پیامبران و اولیای بزرگ الهی و تقویت علاقه و ایمان به ایشان
- + تقویت و پرورش قدرت تعقل، تخیل و بیان مطالب
- + تقویت انگیزه و علاقه به یادگیری قرآن کریم از راه ایجاد فضاهای جذاب و متنوع آموزه‌های قرآنی.

- مراحل داستان گویی

- ارائه داستانهای قرآنی کتابهای آموزش قرآن طی مراحل زیر و به شیوه‌هایی که بیان خواهد شد، تدریس می‌شود.
- + قبل از ورود به کلاس، داستان را حداقل یک بار بخوانیم تا به متن و عبارات آن تسلط نسبی پیدا کنیم. همچنین، اگر وسایل کمک آموزشی از قبیل عکس، فیلم و فایل صوتی قصه در مورد داستان کتاب درسی تهیه کرده ایم، آماده کنیم و همراه خود به کلاس ببریم.
- + در هنگام تدریس، داستان را به یکی از شیوه‌های قصه گویی، به طور جذاب و زیبا بیان کنیم.
- + پس از تدریس، از دو یا سه نفر از دانش آموزان داوطلب می‌خواهیم قصه را تعریف کنند.

- انواع شیوه‌های بیان داستان

- قصه خوانی

ساده ترین روش داستان گویی، خواندن آن از روی متن کتاب است. از شیوه قصه خوانی به دلیل نداشتن جذابیت کمتر استفاده می شود و در فضای کلاس و مدرسه چندان کاربردی ندارد.

- قصه گویی

یکی از ساده ترین شیوه های بیان داستان، قصه گویی است که با کمترین امکانات میتوانیم به کمک نقل داستان، مخاطب خود را تحت تأثیر پیامهای داستان خود قرار دهیم.

- قصه گویی به کمک پرده، تصویر یا نقاشی

با استفاده از تصاویر مناسب و در صورت امکان با طراحی صحنه های داستان بر روی پارچه یا مقوا می توانیم داستان را جذاب تر و تاثیرگذارتر بیان کنیم.

- قصه گویی همراه با تقلید صدا و حرکات

این شیوه یکی از متداول ترین شیوه های قصه گویی است. در این شیوه، ضمن بیان قصه، صدا و حرکات شخصیت‌های داستان را تقلید می کنیم.

- قصه گویی همراه با بازیگران آشکار یا پنهان

در این شیوه، نقش شخصیت‌های مختلف داستان را بین دانش آموزان تقسیم می کنیم و از آنها می خواهیم با تمرین قبلی، داستان را به صورت نمایش اجرا کنند

- اهداف قصه گویی در کلاس

+ ایجاد جذابیت و تنوع در مطالب درس قرآن

+ تقویت انگیزه و علاقه هر چه بیشتر به آشنایی و انس با قرآن کریم

+ آشنایی با ارتباط زیبا و دیرینه ادبیات غنی فارسی با قرآن کریم و اثر پذیری آن از قرآن
 + تقویت علاقه به خواندن مستمر و روزانه قرآن و دستیابی بیشتر به نکات ظریف و جالب آیات.

- انس با قرآن کریم

چهارمین و اصلی ترین مهارتی که در فرایند آموزش جامع قرآن مورد توجه است "انس مستمر با قرآن کریم" است. ما باید این نکته را مد نظر داشته باشیم که اگر حتی دانش آموزان را به قرآن علاقه مند کنیم، اما آنها نتوانند قرآن بخوانند، ما در کارمان موفق نبوده ایم. همچنین اگر دانش آموزان در خواندن قرآن پیشرفت حاصل کنند، ولی با قرآن انس پیدا نکنند، باز هم موفق نبوده ایم.

- اهداف انس با قرآن در خانه

+ تمرین و ارتقای مهارت نسبت به آموخته های درس قرآن قرآن کریم به ویژه در خانه
 + درونی کردن سنت نیکوی خواندن روزانه
 + تقویت علاقه و انگیزه به یادگیری و ارتباط مستمر با قرآن کریم
 + مشارکت والدین در فرایند یادگیری قرآن و تقویت زمینه دستیابی به تربیت قرآنی در خانواده

* نکته:

چند راهکار برای انس روزانه دانش آموزان با قرآن کریم:

+ با تلاوت روزانه قرآن در نزد دانش آموزان، برای آنان "نقش الگویی" داشته باشید.
 + میثاق نامه تلاوت روزانه قرآن را که قبلا تهیه کرده اید، همه با هم امضا کنید و پس از آن در هر جلسه از دانش آموزان بپرسید که چه کسانی در این هفته هر روز قرآن خوانده اند؟
 + بیشترین وقت هر جلسه را به خواندن آیات و عبارات قرآنی کتاب درسی توسط دانش آموزان اختصاص دهید.
 + همه با هم روزی یک صفحه یا کمتر از آن را در کلاس درس بخوانید.
 + در جلسات آموزش خانواده به موضوع اهمیت انس روزانه دانش آموزان با قرآن تاکید کنید.
 + دانش آموزان را به تدبر در پیامهای قرآنی تشویق کنید.

- + از دانش آموزان بخواهید پیام قرآنی و برخی از آیات مشهور را در آیات درس یا مصحف شریف پیدا کنند.
- + قرآن کم‌عالمت را برای دانش آموزان پایه‌های سوم تا ششم تهیه و آنان را به خواندن روزانه آن تشویق کنید.
- + احساس بچه‌ها را درباره تلاوت روزانه قرآن موضوع انشاء کلاس‌ی با مسابقه در مدرسه و منطقه قرار دهید.
- + آیات مشهور مانند پیامهای قرآنی را حفظ کنند
- + آیات درس با پیام قرآنی را مثل نوار با صوت زیبا بخوانند.
- + قرآن را از منزل به کلاس بیاورند و از روی آن بخوانند.
- + وار یا سیدی قرائت آیات کتاب درسی را در اختیار دانش آموزان قرار دهید و آنان را تشویق کنید در منزل تمرین کنند تا شبیه نوار صوتی بخوانند.
- + آیه‌های مشهور را با رنگ (فسفری) در کتاب درسی مشخص کنند.
- + فیلم، نوار یا سیدی قرائت آیات کتاب را با صدای قاریان ممتاز جهان برای بچه‌ها پخش کنید.
- + بین آنان رقابت ایجاد کنید تا یک آیه را با یک نفس بخوانند.
- + بین آنان رقابت ایجاد کنید تا یک عبارت یا آیه را با صوت زیبا بخوانند.
- + برای داوری در رقابتهای کلاسی از دانش آموزان استفاده کنید.

** تذکر مهم

جلسات ۶۷۷ و ۸۴۴ شورای عالی آموزش و پرورش درس قرآن بر اساس مصوبه توسط آموزگار پایه و مطابق جدول (تعداد جلسات در هفته) تدریس می‌شود.

- دو هدف محوری آموزش قرآن در دوره ابتدایی

+ کسب مهارت خواندن قرآن

+ انس با قرآن کریم

- اهداف درس آخر، قرآن در تابستان

+ تثبیت مهارت کسب شده در خواندن قرآن کریم

+ ایجاد عادت به خواندن روزانه قرآن کریم

+ به کارگیری آموخته های خود در فهم کلمات عبارات و آیات ساده و پرکاربرد قرآن کریم.

* نکته:

الف) به عنوان درس آخر، موضوع و اهمیت آن را با دانش آموزان در میان می گذاریم و از آنها می خواهیم هر روز چند سطر از این آیات را بخوانند، به نحوی که حداقل هر هفته یک صفحه مربوط به آن هفته خوانده شود.

ب) حتما برای آنها توضیح دهیم که شما میتوانید با توجه به توانایی خود و آموخته هایی که کسب کرده اید برخی از کلمات، عبارات و آیات ساده همین صفحات را معنا کنید.

** تذکر:

در صورتی که در طول سال در برخی از جلسات برای فعالیت بیشتر، زمان مناسب در اختیار داریم، میتوانیم از همین صفحات قرآنی مربوط به تابستان استفاده کنیم.

- رسانه های آموزشی

+ کتاب درسی:

کتاب درسی، حلقه اتصال بین برنامه ریزان، معلمان، دانش آموزان، اولیای آنها و عموم افراد جامعه است. به طوری که هیچ رسانه ای آموزشی دیگری از این نقش و اهمیت برخوردار نیست.

+ لوحه آموزشی

+ کتاب گویا:

این وسیله در دستیابی به مهارت قرائت قرآن بسیار مفید و موثر است و دانش آموزان با تقلید از الگو گرفتن از قرائت آموزشی به تدریج می توانند شبیه قرائت الگو بخوانند و به مهارتهای قرائت صحیح دست یابند.

** تذکر مهم:

در برنامه آموزش قرآن همه پایه های دوره ابتدایی آموزش روخوانی قرآن بر آموزش قرائت زیبای آیات مقدم است. از این رو، در پایه های اول تا سوم که علاوه بر کتاب درسی، لوحه های آموزشی نیز وجود دارد، تدریس روخوانی از روی لوحه قبل از

استماع نوار انجام می شود. در پایه های چهارم تا ششم نیز همیشه دانش آموزان ابتدا آیات قرآنی را از روی کتاب تمرین کرده و می خوانند، سپس به نوار یا فایل صوتی گوش میدهند و سعی میکنند شبیه آن بخوانند.

- مصحف کم علامت

مصحف کم علامت چیست؟

این مصحف در عین حال که تمام ویژگی های استاندارد مصحفهای کامل قرآن را داراست، از رسم الخط ساده و کم علامت برخوردار است تا از یک سو به خط قرآن کتاب درسی دانش آموزان نزدیک باشد و هم دانش آموزان نسبت به سایر مصحف ها، در خواندن این مصحف شریف با کمترین مشکل و سختی روبه رو باشند.

** تذکر:

در کتاب قرآن پایه چهارم، از درس هفتم با ویژگیهای قرآن کامل آشنا میشوند و از این پس میتوانند در جلساتی، آیات قرآن کریم را از روی مصحف کامل بخوانند.

- کتاب راهنمای معلم:

به منظور ارتقای توانایی و کسب توفیق بیشتر در دستیابی به اهداف آموزشی، استفاده از کتاب راهنمای معلم ضروری است.

- نرم افزار دانش آموز:

به منظور توسعه و تعمیق آموخته های قرآنی دانش آموزان برای هر یک از کتابهای آموزش قرآن دوره ابتدایی نرم افزاری تولید شده است که استفاده از آن در خانه را به دانش آموزان توصیه می کنیم.

- چه چیزی آموزش قرآن نیست؟

وجود برخی از باورهای غلط درباره مبانی و روشهای آموزش و تدریس قرآن در دوره ابتدایی باعث بروز مشکلات عدیده ای شده است که از جمله می توان به موارد زیر اشاره نمود:

الف) باعث بروز مشکلات عدیده ای شده است که از جمله می توان به موارد زیر

ب) هدف اصلی تنها علاقه مند کردن دانش آموزان به قرآن کریم است.

ج) هدف آموزش حفظ و قرائت برخی از سورههای کتاب درسی است.

د) هدف آموزش حفظ پیامهای قرآنی کتاب درسی است.

ه) هدف آموزش روخوانی، آموزش قواعد روخوانی قرآن است.

خ) تاکید بر آموزش روخوانی قرآن کریم به روش شنیداری.

- دو اشکال اساسی در روشهای تدریس روخوانی قرآن کریم آموزگاران

+ آموزش بر خواندن معلم استوار است و قرآن آموزان آیات درس را با معلم یا نوار آموزشی همخوانی میکنند.

+ کلاس درس آموزش روخوانی قرآن به جای مهارت آموزی مبتنی بر قاعده محوری است.

ارزشیابی توصیفی

ارزشیابی توصیفی چیست؟

شیوه ای از ارزشیابی تحصیلی - تربیتی است که اطلاعات لازم، معتبر و مستند برای شناخت دقیق و همه جانبه فراگیران در ابعاد مختلف یادگیری، با استفاده از ابزارها و روشهای مناسب مانند کارپوشه، آزمونها) با تاکید بر آزمونهای عملکردی) و مشاهدات در طول فرایند یاددهی - یادگیری به دست می آید؛ تا بر اساس آن بازخوردهای توصیفی مورد نیاز برای کمک به یادگیری و یاددهی بهتر در فضای روانی و عاطفی مطلوب برای دانش آموز، معلم و اولیا حاصل آید.

در واقع ارزشیابی توصیفی، شکلی از ارزشیابی تحصیلی-تربیتی است که در آن معلم با مشارکت فعال و دانش آموز و اولیای ایشان با استفاده از ابزارهای مختلف به جمع آوری اطلاعات در زمینه تلاش ها، پیشرفت ها و موفقیت های دانش آموزان می پردازد و با طبقه بندی تحلیل و تفسیر اطلاعات به آنها کمک می کند تا بهتر یاد بگیرند و مشکلات یادگیری خود را به کمک اولیا و معلمان برطرف کنند.

هدف اصلی در ارزشیابی توصیفی بهبود شرایط یادگیری دانش آموزان با از بین بردن اضطراب های نامطلوب ناشی از برگزاری امتحانات و بازخورد های عددی است.

ویژگی های ارزشیابی توصیفی

- ۱- در ارزشیابی توصیفی به جای دادن نمره به دانش آموز از عبارت های کیفی مثل تلاش خوبی داشته ای، با تلاش به موفقیت رسیده ای، برای موفقیت باید بیشتر تلاش کنی، با انجام تمرین بیشتر مشکل شما برطرف می شود و .. استفاده شود.
 - ۲- ارزشیابی توصیفی به زمان خاص محدود نمی شود این ارزشیابی در کل جریان یادگیری، در فعالیت های خارج از کلاس و در محیط زندگی جریان دارد.
 - ۳- تلاش و رشد کودکان مانند موفقیت آنان ارزشمند است و فقط به موفقیت ها امتیاز داده نمی شود بلکه، تلاش و پیشرفت نیز امتیاز دارد.
 - ۴- همانگونه که یادگیری دانش آموزان در حوزه های مختلف و سطوح متفاوت است، سنجش و ارزشیابی آن نیز باید با استفاده از ابزار هایی باشد که بتواند این یادگیری ها را بسنجد. پوشه کار، آزمون ها، مشاهدات از جمله ابزارهایی است که در ارزشیابی توصیفی مورد استفاده قرار می گیرد.
 - ۵- در ارزشیابی توصیفی اصل بر ارتقای دانش آموزان به پایه های بالاتر است مگر در موارد بسیار نادر و زمانی که دانش آموزان دارای ناتوانی های ذهنی باشند.
 - ۶- کارنامه دانش آموزان علاوه بر عملکرد درسی، عملکرد اجتماعی و عاطفی و جسمانی-فیزیکی را منعکس می کند.
- ارزشیابی توصیفی با ویژگی های فوق راهکارهایی را برای برطرف کردن بخشی از مشکلات فراوری ارزشیابی تحصیلی ارائه داده است که در ادامه به آنها اشاره می شود.

راه کارهای ارزشیابی توصیفی برای برطرف کردن مشکلات

الف) مهم ترین هدف ارزشیابی توصیفی، ایجاد تغییر در دیدگاه ها و نگرش های مسئولان، مدیران، آموزگاران و والدین نسبت به ارزشیابی تحصیلی است. زیرا اصلی ترین عامل ناکارآمدی روش های فعلی، نگاه نادرست به هدف های مستتر در هر یک از

روش‌هاست که منجر به استفاده نادرست از آنها می‌شود. به عنوان مثال آزمون و آزمون اگر با هدف شناخت تغییرات حاصل از یادگیری که بیانگر تلاش‌ها و فعالیت‌های معلم، دانش‌آموز و والدین گرامی است به کار رود و از نتایج آن؛

۱- برای کمک به دانش‌آموزان در جهت تلاش بیشتر و فعالیت دقیق‌تر

۲- توسط معلم و والدین در جهت برنامه‌ریزی مناسب‌تر استفاده شود، این عمل نه تنها ناپسند نیست بلکه عین صواب است.

ب) راهکار دیگری که پیش‌بینی شده، جایگزینی بازخوردهای کیفی و توصیفی به جای بازخوردهای نمره‌ای است. نمره برای دانش‌آموز فقط به عنوان علامتی است که برخی از رفتارهای خوشایند و یا ناخوشایند دوستان، معلمان، اولیا و دیگران را به دنبال دارد. اما تاثیری در شناخت نقاط قوت، ضعف، توانمندی‌ها و محدودیت‌ها ندارد. اما بازخوردهای کیفی به دانش‌آموزان انگیزه و تلاش بیشتر در یک فضا و شرایط آرام و برای معلم، توجه دقیق بر ابعاد یادگیری دانش‌آموزان و برای اولیا آگاهی از وضعیت تحصیلی و وظیفه و مسئولیتی که در قبال آن دارند، می‌دهد. نباید حذف نمره را از بازخوردهایی که به دانش‌آموز داده می‌شود با حذف ارزشیابی، یکسان تلقی کرد. ارزشیابی به صورت دقیق‌تر، کامل‌تر، با ابزارهای مناسب‌تر با هدف یاری به دانش‌آموز و اولیا آنان در طول سال تحصیلی انجام می‌شود؛ اما نتیجه با کلمه، عبارت، جمله و... اعلام می‌گردد.

اهداف مورد انتظار درس قرآن (به تفکیک پایه)

- پایه اول ابتدایی:

۱) خواندن (جمع خوانی سوره‌ها + بخش خوانی کلمات و عبارات درس)

۲) آموزه‌های قرآنی (آداب خواندن قرآن + پیام قرآنی) مهارت تفکر + داستانهای قرآنی)

۳) حفظ دو سوره به دلخواه

- پایه‌های دوم ابتدایی:

۱- خواندن (بخش خوانی سوره‌ها و عبارات قرآنی + جمع خوانی سوره‌ها)

۲- آموزه‌های قرآنی (آداب خواندن قرآن + پیام قرآنی) مهارت تفکر + داستانهای قرآنی (۳ حفظ دو سوره به دلخواه)

- پایه سوم ابتدایی

- ۱- خواندن (شمرده خوانی عبارات نماز و قرآن از روی کتاب درسی
- ۲- آموزه های قرآنی (آداب خواندن قرآن + پیام قرآنی) (مهارت تفکر) + داستانهای قرآنی)
- ۳- قرائت حفظ تدریجی نماز

- پایه چهارم ابتدایی:

- ۱- خواندن (شمرده خوانی عبارات و آیات از روی کتاب درسی)
- ۲- آموزه های قرآنی (آداب خواندن قرآن + پیام قرآنی) (مهارت تفکر + داستانهای قرآنی)
- ۳- خواندن شمرده از روی مصحف آموزشی

- پایه پنجم ابتدایی:

- ۱- خواندن (شمرده خوانی عبارات و آیات از روی کتاب درسی)
- ۲- آموزه های قرآنی (آداب خواندن قرآن + پیام قرآنی) (مهارت تفکر) + داستانهای قرآنی)
- ۳- خواندن شمرده از روی مصحف آموزشی

- پایه ششم ابتدایی:

- ۱- خواندن (شمرده خوانی عبارات و آیات از روی کتاب درسی)
- ۲- آموزه های قرآنی (آداب خواندن قرآن + پیام قرآنی) (مهارت تفکر) + داستانهای قرآنی)
- ۳- خواندن ساده از روی مصحف آموزشی

اهداف آموزش قرآن در پایه اول ابتدایی

- ۱- به شنیدن قرائت زیبای سوره های کتاب علاقه نشان می دهد.
- ۲- دوست دارد کتاب قرآن خود را پاکیزه نگه دارد.

۳- با داستان های قرآنی کتاب آشنا می شود.

۴- با معنای برخی از عبارات ساده

۵- در خواندن آهنگین و جمعی سوره های کتاب درسی، مشارکت می کند

۶- با گوش دادن به قرائت آیات قرآن و نگاه کردن به عبارات آنها، سوره های کتاب درسی را به صورت ساده یا آهنگین می خواند

۷- برخی از کلمات یا عبارات ساده قرآنی کتاب را بر اساس سیر آموزش می خواند

گفتار دوم

بخش دوم کتاب نکاتی در خصوص نحوه تدریس بخش های مختلف کتاب را ارائه می کند.

اهداف آموزش قرآن در پایه ی اول ابتدایی

طبق مصوبه ی ۶۷۷ شورای عالی آموزش و پرورش در تاریخ ۱۳۸۱/۶/۷ و اهداف برنامه ی درسی آموزش قرآن پایه ی اول

ابتدایی دانش آموزان در پایان هر سال اول ابتدایی توانایی های زیر را کسب می کنند:

۱- به شنیدن قرائت زیبای سوره های کتاب علاقه نشان می دهد.

۲- دوست دارد کتاب قرآن خود را پاکیزه نگه دارد.

۳- با داستان های قرآنی کتاب آشنا می شود.

۴- با معانی برخی از عبارات ساده قرآن (به زبان کودکانه یا شعر) آشنا می شود.

۵- در خواندن آهنگین و جمعی سوره های کتاب درسی، مشارکت می کند.

۶- با گوش دادن به قرائت آیات قرآن و نگاه کردن به عبارات آن ها، سوره های کتاب درسی را به صورت ساده یا آهنگین می خواند.

۷- برخی از کلمات و عبارات ساده قرآنی کتاب را بر اساس سیر سوادآموزی فارسی می خواند.

فرایند و مراحل کلی تدریس

کتاب آموزش قرآن کلاس اول ابتدایی به میزان یک ساعت در هفته توسط آموزگار پایه تدریس و تمرین می شود. هر درس شامل بخشهای زیر است:

۱- تصویر خوانی: در جلسه ی اول هر درس تصویر یل تصاویری در ارتباط با موضوع درس آمده است. از دانش آموزان بخواهید با دقت به تصویر نگاه کنند و پس از مشورت با دوستان خود نظرشان را درباره ی تصویر بیان کنند.

۲- قرائت سوره: در هر یک از دروس سوره ای آمده است که دانش آموزان با نگاه کردن به لوحه ی آموزشی، همراه با نوار آموزشی بار اول گوش می کنند، بار دوم همراه با آن زمزمه می کنند و بار سوم همراه با نوار بلند می خوانند.

۳- شعر و سرود: معلم به کمک نوار شعرهایی را که درباره ی موضوع درس و یا ترجمه ی منظوم کودکانه ی سوره آمده را هم خوانی و تمرین می کنند.

۴- پیام قرآنی: از دانش آموزان بخواهید که پیام قرآنی را از نوار گوش کنند با هم خوانی نمایند، سپس ترجمه ی پیام قرآنی توسط معلم خوانده می شود، آن گاه دانش آموزان به کمک تصویر و یا پرسش هایی که در کتاب آمده، درباره ی مفهوم پیام قرآنی با یک دیگر گفت و گو و مشورت می کنند و سپس نظر خود را درباره ی پیام و مصادیق آن در زندگی خود برای کلاس بیان می کنند.

۵- داستان: در بعضی از دروس به جای پیام قرآنی، یک داستان قرآنی آمده است. داستان را به یکی از شیوه های قصه گویی و به زبان ساده و به کمک تصاویر برای دانش آموزان تعریف کنید. از بیان مطالب زائد و غیره مستند بپرهیزید. از تعدادی از دانش آموزان بخواهید تا هر یک بخشی از داستان را برای دوستانشان بازگو کنند.

۶- روخوانی: آموزش و تدریس بخش روخوانی قرآن از هفته ی اول دی ماه آغاز می شود؛ این قسمت از درس به کمک لوحه ی آموزشی انجام می گیرد. توجه به دو موضوع در این بخش ضروری است:

الف- معلم محترم حتماً باید با روش صحیح اشاره ی ثابت و متحرک آشنا باشد؛ در غیر این صورت آموزش روخوانی با اختلال جدی رو به رو خواهد بود. مدیران محترم مدارس اسامی معلمان دوره ندیده را به اداره ی متبوع معرفی کنند.

ب- تهیه و استفاده از لوحه ی آموزشی در پایه های اول تا سوم دبستان الزامی است؛ لذا بر مدیران محترم مدارس واجب است از محل سرانه ی دانش آموزی مدرسه در اسرع وقت نسبت به تهیه ی لوحه اقدام کنند. و معلمان چند دانش آموزان برای کلاس، با صدای بلند می خوانند و سایر دانش آموزان از روی کتاب درسی خود خط می برند.

روش آموزش سوره های قرآن

به استثنای روزی که یک ساعت کامل اختصاص به قرآن دارد یک روز یک جمله از نوار پخش شده و دانش آموزان به صورت دسته جمعی می خوانند و در روز بعد ارزشیابی صورت می گیرد. بدین ترتیب این کار به صورت یک روز آموزش و یک روز پرسش خواهد بود. تا آموزش سوره کامل شود.

در روز های پرسش، ابتدا، از دانش آموزان بخواهید جمله ها را به طور دسته جمعی بخوانند، سپس کلاس را به دو یا سه دسته تقسیم کنید و از هر گروه سوال کنید. آن گاه از سه یا چهار دانش آموز که روی یک نیمکت نشسته اند سوال کنید و در نهایت از چند نفر نیز به صورت انفرادی پرسش نمایید. در پرسش انفرادی بهتر است به ترتیب، از افراد داوطلب، افراد قوی تر، افراد ضعیف و افراد کم رو سوال کنید.

روش تدریس داستان ها

در زنگ خاص قرآن، پس از تمرین سوره هفته داستان ها را به کمک تصاویر کتاب برای دانش آموزان تعریف می کنیم. در بیان داستان ها باید به نکات زیر توجه داشته باشید:

۱- داستان های هر درس، با پرسش و پاسخ از دانش آموزان و فعال کردن آن ها بیان می شود و دانش آموزان پس از شنیدن اولین داستان با دو شخصیت علی و زهرا آشنا می شوند و می توانند آموزگار را در تعریف داستان ها یاری کنند بدین وسیله مهارت سخن گفتن که از اهداف مهم درس فارسی است، در درس قرآن نیز تقویت می شود.

۲- به دلیل محدودیت صفحات کتاب، برای هر داستان تنها چند تصویر در کتاب دانش آموزان ترسیم شده است، آموزگار می تواند با توجه به ویژگی های دانش آموزان، ضمن توجه به پیام و هدف اصلی داستان در کم و زیاد کردن آن - البته غیر از داستان های نقل شده از قرآن کریم- از خلاقیت خویش نیز بهره گیرد.

در ارزشیابی از داستان های کتاب، آموزگار پیش از بیان داستان جدید، میزان یادگیری داستان قبلی را با یادآوری و پرسش ارزشیابی می کند و از دانش آموزان می خواهد که داستان را تعریف کنند.

روش آموزش روخوانی کلمات و عبارات قرآن

در زنگ خاص قرآن پس از جمع خوانی و یادآوری سوره هفته، روخوانی عبارات قرآن آموزش داده می شود. در درس هایی که علاوه بر روخوانی کلمات قرآن، داستان نیز دارد، پس از آموزش روخوانی کلمات، داستان به روشی که بیان شد برای دانش آموزان تعریف می شود.

در آموزش روخوانی باید به نکات زیر توجه داشته باشید:

- ۱- هر درس روخوانی قرآن، باید حداقل یک هفته پس از آموزش صامت یا مصوت جدید در درس فارسی، تدریس شود.
- ۲- برای این که بچه ها مهارت بیشتری در روخوانی کلمات و عبارات قرآن کسب کنند ضروری است ترکیب صامتها با مصوت ها در درس فارسی بیشتر مورد تاکید و تمرین قرار گیرد.
- ۳- آموزش کلمات و عبارات قرآنی هر درس، ابتدا از لوحه شروع می شود سپس از روی کتاب تمرین می گردد. رعایت این ترتیب برای دقت بیشتر دانش آموزان ضروری است.
- ۴- آموزگار بدون آن که خودش کلمه ای را بخواند، با اشاره به مصوت های کلمات از دانش آموزان می خواهد که هر کلمه را دسته جمعی و به صورت بخش بخش بخوانند.
- ۵- در بخش های دارای دو صامت، آموزگار دست خود را از مصوت به سوی صامت دوم، حرکت می دهد تا دانش آموزان این گونه بخش ها را صحیح بخوانند.

موضوع درس:

به نام خدا ، بسم الله

اهداف

- ۱- ایجاد فضای جذاب و خاطره انگیز به منظور تقویت انگیزه و علاقه برای یادگیری قرآن
- ۲- آشنایی با قرآن و برخی از آداب قرآن (نگهداری، تلاوت و ...)
- ۳- آگاهی و ایجاد عادت به شروع کارها با نام خدا (گفتن بسم الله الرحمن الرحيم)
- ۴- آشنایی با معنای بسم الله الرحمن الرحيم و کلمات ساده ی مربوط به آن
- ۵- تقویت علاقه به شنیدن آیات سوره ی توحید از نوار آموزشی
- ۶- توانایی خواندن سوره ی توحید به صورت دسته جمعی
- ۷- آشنایی با آداب و اخلاق اسلامی در معاشرت با دیگران (سلام کردن)
- ۸- تفکر درباره ی خلقت پدیده های خدا و زیبایی های طبیعت
- ۹- آگاهی از محبت خدا به انسان (نعمت پدر و مادر، دریا، کوه و ...)

مواد و رسانه ها:

کتاب قرآن و رحل، لوحه ی آموزشی، کتاب درسی، نوار آموزشی، وسایل تزئینی.

اهداف ضمنی

شعرخوانی، همکاری در برگزاری جشن قرآن، تعامل بین خانه و مدرسه، مشارکت در جمع خوانی سوره ی توحید

راهبرد ها و روش های یاددهی - یادگیری

پرسش و پاسخ، مشاهده، همیاری و مشارکت، بحث و گفت و گو

فعالیت های یاددهی - یادگیری

جلسه ی اول:

- ۱- برگزاری جشن قرآن
- ۲- تصویر خوانی کتاب
- ۳- هدیه ی کتاب درسی قرآن و سایر رسانه های آموزشی مرتبط (در صورت امکان) به دانش آموزان
- ۴- همخوانی شعر به نام خدا بسم الله

جلسه ی دوم:

- ۱- خواندن دسته جمعی پیام قرآنی
- ۲- بیان معنای پیام و معنای برخی از کلمات آن
- ۳- گفتگوی دانش آموزان درباره تصویر و سوال پیام با یکدیگر

جلسه ی سوم:

- ۱- خواندن سوره ی توحید به طور دسته جمعی به کمک نوار آموزشی
- ۲- همخوانی شعر سوره ی توحید
- ۳- طرح پرسش های ساده از مفاهیم بیان شده در شعر به طور خلاصه

جلسه ی چهارم:

- ۱- یادآوری و تمرین سوره ی توحید به صورت دسته جمعی و انفرادی داوطلبان
- ۲- آموزش پیام (مطابق با روش جلسه ی دوم)
- ۳- اجرای نمایش خلاق با محوریت موضوع پیام قرآنی توسط دانش آموزان
- ۴- پس از آموزش هر لوحه در زنگ خاص قرآن، آن لوحه به مدت یک هفته، همه روزه در زمان ده دقیقه ها، توسط دانش آموزان یک بار جمع خوانی می شود.

- ۵- مناسب شیوه برای خواندن کلمات آن است که دانش آموز با دیدن هر بخش از یک کلمه همان بخش را بلند بخواند.
- ۸- در مواردی که دانش آموز کلمه ای را اشتباه می خواند، آموزگار نباید اشتباه او را تصحیح کند بلکه باید با نشان دادن مصوت‌ها نظر او را جلب کند تا خود دانش آموز کلمه را صحیح بخواند.

درس دوم

فعالیت های یاددهی - یادگیری

جلسه ی اول:

- ۱- تصویر خوانی کتاب
- ۲- همخوانی شعر «بچه مسلمان»
- ۳- خواندن دسته جمعی پیام قرآنی و بیان معنای آن
- ۴- گفت و گوی دانش آموزان درباره ی تصویر پیام
- ۵- خواندن کلمات و عبارات قرآنی کتاب درسی به صورت دسته جمعی با اشاره ی آموزگار

جلسه ی دوم:

- ۱- خواندن بخش اول آیات ۱ تا ۴ سوره ی حمد به طور دسته جمعی به کمک نوار آموزشی
- ۲- همخوانی شعر سوره ی حمد
- ۳- طرح پرسش های ساده از مفاهیم بیان شده در شعر به طور خلاصه

جلسه ی سوم:

- ۱- یادآوری و تمرین آیات ۱ تا ۴ سوره ی حمد به صورت دسته جمعی و انفرادی داوطلبان
- ۲- خواندن بخش دوم آیات سوره ی حمد (آیات ۵ تا ۷) به طور دسته جمعی به کمک نوار آموزشی
- ۳- خواندن و تمرین عبارات قرآنی کتاب درسی به صورت دسته جمعی با اشاره ی آموزگار

جلسه ی چهارم:

- ۱- یادآوری و تمرین آیات ۵ تا ۷ سوره ی حمد به طور دسته جمعی و به کمک نوار آموزشی
- ۲- خواندن دسته جمعی پیام قرآنی و بیان معنای آن
- ۳- انجام فعالیت مربوط به پیام قرآنی توسط دانش آموزان
- ۴- خواندن و تمرین جدول ترکیب حروف و حرکات و عبارات قرآنی

رفع اشکالات روخوانی

عموم اشکالات روخوانی دانش آموزان به ضعف مهارت روخوانی یا به عدم دقت، شتابزدگی، اضطراب و عدم اعتماد به نفس مربوط است. آموزگار باید با روش های گوناگون متناسب با هر اشکال آشنا باشد تا به روش صحیح اشکال دانش آموزان را برطرف سازد و مهارت روخوانی دانش آموزان را افزایش دهد.

توجه به اصول زیر برای توفیق بیش تر در رفع اشکالات روخوانی دانش آموزان ضروری است.

- ۱- رفع اشکال همراه با تشویق دانش آموز نسبت به آن چه صحیح خوانده است، انجام شود تا موجب تقویت اعتماد به نفس او گردد.
- ۲- رفع اشکال باید به نحوی انجام شود که موجب اضطراب دانش آموز نشود.
- ۳- حتی الامکان خود دانش آموز، اشکال خویش را برطرف کند.
- ۴- رفع اشکال، موجب صرف وقت بیش از حد نشود.
- ۵- تسلط آموزگار بر روخوانی متن درس، موجب تشخیص بهتر اشکالات و رفع آن ها می شود.
- ۶- آموزگار نباید بلافاصله، حالت صحیح کلمه را بخواند و نیز از دانش آموزان بخواهد که آن ها هم، چنین کاری کنند.
- ۷- رفع برخی از اشکالات به تمرین بیش تر و مرور زمان نیاز دارد و نباید انتظار داشت همه ی آنها بلافاصله برطرف شود.

روش رفع اشکالات روخوانی دانش آموزان

با توجه به اصول فوق، آموزگار یکی از روش های زیر یا ترکیبی از آن ها را برای رفع اشکال انتخاب می کند. این روش ها عبارتند از:

۱- در حین خواندن دانش آموز، تذکر نمی دهیم، بلکه صبر می کنیم تا پس از وقف در پایان کلمه یا عبارت تذکر لازم داده شود.

۲- با تشویق دانش آموز، از او می خواهیم که همان عبارت را با دقت بیشتر دوباره بخواند. این شیوه ی اشکال گرفتن، بیش تر زمانی مفید است که اشکال دانش آموز، به علت عدم دقت کافی یا شتابزدگی در خواندن باشد.

۳- توجه دانش آموز را به کلمه ی غلط خوانده شده جلب کرده و با طرح سوال، شکل صحیح و غلط کلمه را مقایسه می کنیم و از او می خواهیم تا شکل صحیح را بگوید. آن گاه او را تشویق می کنیم.

۴- اگر به نظر می رسد کلمه یا عبارت غلط خوانده شده مشکل است، آموزگار کلمه یا عبارت را روی تخته نوشته و از دانش آموز می خواهد تا با اشاره ی او، آن کلمه یا عبارت را به صورت بخش بخش بخواند.

**** تذکر:**

بعضی از دانش آموزان لکنت زبان دارند و کلمه و عبارات را با مکث، تکرار و به کندی می خوانند. آموزگار ضمن برخورد لطیف، مناسب و طبیعی سعی می کند آن ها در انتظار بقیه خجالت زده و مورد تمسخر قرار نگیرند.

ایران عرضه

مرجع نمونه سوالات

آزمون های استخدامی سراسری

به همراه پاسخنامه تشریحی

خدمات ایران عرضه:

- ارائه اصل سوالات آزمون های استخدامی
- پاسخنامه های تشریحی سوالات
- جزوات و درسنامه های آموزشی

برای تهیه بسته سوالات استخدامی نهج القرآن راهنمای قرآن با پاسخنامه تشریحی، **اینجا** بزنید.

همچنین جهت مشاهده آخرین اخبار استخدامی آموزش و پرورش، **اینجا** بزنید.

